

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری

بین جمهوری اسلامی ایران و دوک‌نشین اعظم لوکزامبورگ»

مقدمه

مخصوص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۲۸۳

شماره چاپ:

۶۷۸

تاریخ چاپ:

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفاتر: مطالعات

اقتصادی

مطالعات ارتباطات و

فناوری نوین

مطالعات حقوقی

۱. موضوع لایحه

این لایحه ضمن ارائه یک ماده واحده شامل یک مقدمه و ۱۹ ماده می‌باشد که در چارچوب سایر موافقتنامه‌های تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری است که تاکنون میان دولت جمهوری اسلامی ایران با سایر کشورها به تصویب رسیده است.

۲. پیشینه موافقتنامه‌های تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین جمهوری اسلامی ایران و

سایر کشورها

بررسی سابقه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها بیانگر تعدد این قبیل موافقتنامه‌هاست که در جدول ذیل به سابقه این قوانین اشاره شده است.

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۵۴۸۷-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۸/۲۷

جدول ۱. تاریخچه موافقتنامه‌های تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری جمهوری اسلامی ایران (لازم‌الاجرا)

ردیف	نام کشور	تاریخ لازم‌الاجرا	ردیف	نام کشور	تاریخ لازم‌الاجرا
۱	ارمنستان	۱۳۸۵/۱۲/۸	۲۴	فرانسه	۱۳۸۳/۸/۲۲
۲	پاکستان	۱۳۷۷/۴/۶	۲۵	رومانی	۱۳۸۳/۱۰/۲۳
۳	قزاقستان	۱۳۷۸/۱/۱۴	۲۶	ترکیه	۱۳۸۴/۱/۲۴
۴	بیلوروس	۱۳۷۹/۴/۳	۲۷	کره شمالی	۱۳۸۴/۲/۴
۵	بوسنی و هرزگوین	۱۳۷۹/۶/۴	۲۸	آلمان	۱۳۸۴/۴/۲
۶	سودان	۱۳۸۰/۷/۲۷	۲۹	چین	۱۳۸۴/۴/۱۰
۷	سوئیس	۱۳۸۰/۸/۱۰	۳۰	قرقیزستان	۱۳۸۴/۴/۶
۸	قطر	۱۳۸۰/۸/۱۴	۳۱	ایتالیا	۱۳۸۴/۵/۵
۹	آفریقای جنوبی	۱۳۸۰/۱۲/۱۴	۳۲	سوریه	۱۳۸۴/۸/۲۵
۱۰	آذربایجان	۱۳۸۱/۳/۳۰	۳۳	الجزایر	۱۳۸۴/۹/۱۴
۱۱	بنگلادش	۱۳۸۱/۹/۱۴	۳۴	کره جنوبی	۱۳۸۵/۱/۱۱
۱۲	تونس	۱۳۸۱/۱۲/۸	۳۵	صربستان	۱۳۸۵/۴/۱۶
۱۳	عمان	۱۳۸۲/۱/۱۹	۳۶	اتیوپی	۱۳۸۵/۱۲/۲۰
۱۴	اوکراین	۱۳۸۲/۴/۱۴	۳۷	افغانستان	۱۳۸۶/۱۱/۱۳
۱۵	کرواسی	۱۳۸۲/۵/۱۱	۳۸	سوئد	۱۳۸۶/۱۲/۱۲
۱۶	بلغارستان	۱۳۸۲/۶/۲	۳۹	اندونزی	۱۳۸۸/۱/۱۸
۱۷	اسپانیا	۱۳۸۴/۲/۸	۴۰	قبرس	۱۳۸۸/۱/۲۹
۱۸	ترکمنستان	۱۳۸۳/۲/۱۰	۴۱	کویت	۱۳۸۹/۱۲/۲۳
۱۹	اتریش	۱۳۸۳/۴/۲۱	۴۲	زیمبابوه	۱۳۹۳/۱۱/۶
۲۰	ازبکستان	۱۳۸۳/۴/۲۱	۴۳	سريلانکا	۱۳۹۴/۱۱/۱۵
۲۱	بحرین	۱۳۸۳/۷/۲۱	۴۴	روسیه	۱۳۹۶/۱/۱۸
۲۲	تاجیکستان	۱۳۸۳/۸/۱۳	۴۵	ژاپن	۱۳۹۶/۲/۶
۲۳	فنلاند	۱۳۸۳/۴/۵	۴۶	اسلواکی	۱۳۹۶/۶/۸

مأخذ: سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران.

۳. جایگاه کشور لوکزامبورگ در اقتصاد جهانی و میزان تجارت بین جمهوری اسلامی ایران و لوکزامبورگ

کشور لوکزامبورگ با جمعیت حدود ۶۰۰ هزار نفر، به لحاظ تولید ناخالص داخلی رتبه ۲۵ در اروپا و ۷۴ در دنیا را دارد. کشور لوکزامبورگ در سال ۲۰۱۶ با جذب ۲۷ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی، رتبه پانزدهمین کشور پذیرنده سرمایه‌گذار خارجی را دارد و با سرمایه‌گذاری ۳۲ میلیارد دلار در دیگر کشورها، در رتبه یازدهمین کشور سرمایه‌گذار خارجی در دنیا قرار گرفته است.

حجم تجارت بین جمهوری اسلامی ایران و لوکزامبورگ در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که واردات کشورمان از لوکزامبورگ بسیار بیشتر از صادرات به این کشور بوده است.

(میلیارد دلار)*

جدول ۲. سرمایه‌گذاری خارجی در ایران و لوکزامبورگ

عنوان	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵	۲۰۱۶
سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده در ایران	۴,۲۷۷	۴,۶۶۲	۳,۰۵۰	۲,۱۰۵	۲,۰۵۰	۳,۳۷۲
نرخ رشد سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده در ایران (درصد)	-	۹	-۳۴	-۳۱	-۲/۶	۶۴/۵
سرمایه‌گذاری خارجی جذب شده در لوکزامبورگ	۸,۸۴۳	۱۴۳,۰۰۳	۱۰,۴۸۱	-۱۰,۵۳۴	۱۶,۰۰۱	۲۶,۸۵۷
سرمایه‌گذاری لوکزامبورگ در دیگر کشورها	۱۰,۷۱۶	۸۹,۸۰۶	۲۰,۲۲۹	۷,۶۳۳	۵۰,۴۴۹	۳۱,۶۴۳

مأخذ: گزارش سرمایه‌گذاری خارجی آنتکاد، ۲۰۱۷.

* ارقام جریانات سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی به صورت خالص بیان می‌شوند.

(میلیون دلار)

جدول ۳. حجم تجارت بین ایران و لوکزامبورگ

عنوان	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴
واردات ایران	۵۲/۲	۶۰/۲	۲۶/۵
صادرات ایران	۰/۰۴۵	۰/۱۸۸	۰/۰۰۳

مأخذ: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران.

۴. نکاتی پیرامون موافقتنامه‌های چندجانبه

الف) لوایح قانونی مربوط به موافقتنامه‌های دو یا چندجانبه مانند موافقتنامه‌های تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بعد از انجام هماهنگی‌های اولیه میان دولت‌های موضوع موافقتنامه، تهیه شده و برای تصویب به مجلس ارائه می‌شوند. توافقات اولیه دولت‌ها موجب می‌شود که اصلاح و تکمیل موافقتنامه‌ها در مجلس با مشکل روبرو شود. زیرا برای هرگونه حک و اصلاح آنها در مجلس باید مجدداً لایحه مذکور به دولت عودت داده و اصلاحات پیشنهادی با کشورهای طرف قرارداد مطرح شده و در صورت توافق مجدداً به صورت لایحه به مجلس بازگردد، البته محتمل است که تغییرات از سوی دولت طرف مذاکره پذیرفته نشده و تصویب موافقتنامه با بن‌بست مواجه شود. به همین دلیل معمولاً در بررسی لوایح مرتبط با موافقتنامه‌ها از پرداختن به مسائل فنی کوچک و جزئی پرهیز شده و تنها در صورتی که موافقتنامه از ابهامات اساسی برخوردار باشد و منجر به چالش احتمالی در مناسبات تجاری یا مقررات داخلی شود، مجلس به اصلاح یا رد آن اقدام می‌کند. ب) علاوه بر اینکه تأثیرگذاری مجلس در فرآیند قانونگذاری این‌گونه لوایح روشن و شفاف نیست، نظارت محسوسی نیز بر عملکرد این موافقتنامه‌ها پس از تصویب صورت نمی‌پذیرد. تاکنون ده‌ها موافقتنامه در قالب‌های متفاوت میان ایران و کشورهای مختلف منعقد و توسط مجلس محترم تصویب شده است، ولی گزارشی مبنی بر ارائه عملکرد و اثربخشی این موافقتنامه‌ها از طرف وزارت امور خارجه و دیگر وزارتخانه‌های تخصصی به مجلس ارائه نشده است.

ج) وجود شرایط کنونی حاکم بر موافقتنامه‌های دو یا چندجانبه مبنی بر تعدد موافقتنامه‌ها توأم با عدم نظارت درخصوص نحوه عملکرد و میزان اثربخشی آنها را می‌توان ناشی از مشخص نبودن اولویت‌های صنعتی و تجاری کشور در راستای تقسیم کار جهانی و منطقه‌ای، عدم ثبات استراتژی کشور در انتخاب کشورهای طرف همکاری و تأثیر بالای روابط سیاسی بر روابط تجاری و اقتصادی کشور دانست.

۵. بررسی لایحه از منظر حقوقی

الف) لازم است تبصره ماده الحاقی به نحو زیر اصلاح شود:

تبصره - رعایت اصل یکصدوسی و نهم قانون اساسی در ارجاع به داوری، موضوع ماده (۱۶) (در صورتی که یک طرف دعوی دولتی باشد) و ماده (۱۷) موافقتنامه توسط جمهوری اسلامی ایران الزامی است.

ب) ترجمه برخی از عبارات دارای ابهام است. به طور مثال ترجمه بندهای «۱» و «۲» ماده (۶)، بند «۱» ماده (۸)، بند «۲» قسمت «الف» ماده (۱۶)، قسمت اخیر بند «ت»، قسمت دوم از بخش «ت» ماده (۱۶) و

با عنایت به اینکه حسب ماده (۱۹) این موافقتنامه نسخه فارسی نیز معتبر است (و در آینده می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های داخلی و یا در ادعاهای احتمالی به‌عنوان شاهد یا مؤیدله یا علیه استنادکننده به‌کار گرفته شود) بنابراین لازم است مجدداً ترجمه فارسی این موافقتنامه به‌صورت صحیح و روان صورت گیرد. لازم است تا متن صحیح، روان و قابل فهم فارسی ارائه شود تا از مشکلات آتی حقوقی جلوگیری شود. از این رو تصویب موافقتنامه پیشنهاد نمی‌شود.

نتیجه‌گیری

۱. با توجه به اینکه حوزه ورود مجلس در زمینه **قانونگذاری** در زمان تصویب این‌گونه موافقتنامه‌ها و در زمینه **نظارت** بعد از تصویب پیرامون عملکرد موافقتنامه‌ها محدود و با موانعی جدی روبرو است، پیشنهاد می‌شود برای تصویب این موافقتنامه‌ها فرآیند به شکلی تنظیم شود که **زمان کمتری را از کمیسیون‌های تخصصی** (به‌ویژه کمیسیون اقتصادی که با بیشترین حجم لوائح موافقتنامه روبرو است) به‌خود اختصاص دهند و به‌علاوه دستگاه‌های مسئول مکلف باشند **گزارش عملکرد مکتوبی از اثربخشی موافقتنامه‌های مشابه** ارائه دهند تا نمایندگان در فضایی شفاف و کارشناسی در خصوص رد یا تصویب این‌گونه لوائح تصمیم‌گیری کنند.

۲. شایسته است قبل از امضای پیش‌نویس موافقتنامه‌های دو یا چندجانبه توسط دولت، تیپ‌های مختلف این موافقتنامه‌ها به مجلس ارائه و تأیید شود تا اثربخشی قانونگذار (در فرآیند تصویب و امضا) در راستای اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی به‌درستی اجرا شود.

۳. عملیاتی شدن بند «۷» ماده (۷) در کشور، مستلزم تقویت زیرساخت‌های قانونی مالکیت فکری در کشور است. این در حالی است که با اتمام مهلت آزمایشی قانون «ثبت اختراعات، علائم تجاری و طرح‌های صنعتی مصوب ۱۳۸۶» و سه بار تمدید آن، این قانون همچنان جاری و برای چهارمین بار در شرف تمدید قرار دارد. طولانی شدن زمان بررسی طرح «حمایت از مالکیت صنعتی» و خلأ زیرساخت قانونی، در عمل اجرای ماده (۷) موافقتنامه را با مشکل مواجه خواهد ساخت.

۴. لازم است تبصره ماده الحاقی به نحو زیر اصلاح گردد:

تبصره - رعایت اصل یکصدوسی و نهم قانون اساسی در ارجاع به داوری، موضوع مورد ماده (۱۶) (در صورتی که یک طرف دعوی دولتی باشد) و ماده (۱۷) موافقتنامه توسط جمهوری اسلامی ایران الزامی است.

۵. ترجمه برخی از عبارات دارای ابهام است و با عنایت به اینکه حسب ماده (۱۹) این موافقتنامه نسخه فارسی نیز معتبر می‌باشد (و در آینده می‌تواند در تصمیم‌گیری‌های داخلی و یا در ادعاهای احتمالی به‌عنوان شاهد یا مؤیدله یا علیه استنادکننده به‌کار گرفته شود) بنابراین پیشنهاد می‌شود مجلس، لایحه را برای تصحیح ترجمه فارسی موافقتنامه به کمیسیون اقتصادی بازگرداند و پس از اصلاح مجدداً در دستور تصویب صحن علنی قرار گیرد.